

O (NE)POVEZANOSTI EKONOMSKOG I POLITIČKOG RAZVOJA

Prof.dr.sc. Luka Brkić

Uvod

- U starijoj literaturi o odnosu demokratskih sloboda i ekonomskog rasta prevladalo je mišljenje da je cijena demokracije sporiji rast životnog standarda
  - Novija istraživanja ukazuju da je nedostatak građanskih i političkih sloboda negativno povezan s ekonomskim rastom
1. kratki pregled literature o ekonomskom rastu i ulozi demokracije
  2. ekonomski učinci konstitucionalnih pravila
  3. analiza senzitivnosti
  4. zaključak

Demokracija i ekonomski modeli

- - "**konfliktna perspektiva**" – demokratizacija i ekonomski rast su u stalnom rivalstvu; Huntington (1968); Olson (1982, 1991); Pluemer (2001); Nordhaus (1975); Rogoff (1990).
- "**kompatibilna perspektiva**" – teza o jednakoj učinkovitosti demokracije i kompetitivnih tržišta; Wittman (1989); Becker (1983)
- "**skeptična perspektiva**" – sumnja u postojanje bilo kakvog sustavnog odnosa između demokracije i ekonomskog rasta. Sama politika ne znači mnogo; (Haan/Siermann (1995)).

Ekonomski učinci konstitucionalnih pravila

- **Dioba vlasti:** *analiza unikameralnih i bikameralnih parlamenta;* Buchanan, Tullock (1962); Miller/Hammond (1989)
- U vertikalnoj diobi vlasti, *federalizam* je postao predmet ekonomске analize preko pojma “*fiskalni federalizam*”; Pierson (1995); Tsebelis (1995); Deffon (1991); Kirchgaessner/Pommerehne (1989,1990a,b); Schneider (1996).
- **Neposredna vs. predstavnička demokracija:** Frey/Bohnet (1993); Wagschal (1997); *uloga institucionalnog ustroja na veličinu vlade –* Peltzman (1980); Mueller/Murrell (1985). Pravila igre utječu na rezultat.
- **Politički faktori u objašnjenju veličine deficit-a i stope inflacije;** Roubini/Sachs (1989a,b); Grill/Masciandro/Tabelini (1991); Alesina/Roubini (1992).

Analiza sensitivnosti

□ Direktni efekti

- temeljni je problem empirijskih studija u mjernom instrumentariju; beznačajnost varijabli kao što su postotak vladine potrošnje u GDP-u, postotak ukupne trgovine i GDP-a,, prosječne stope inflacije te brojnih revolucija i državnih udara; Abdiweli/Crain (2002); Knack/Keefer (1995);
- Analiza izbornih i političkih institucija: Persson/Tabelini (2000);
- Indikatori korupcije – nepoštenje i neučinkovitost birokracije, Mauro (1995);
- Odnos razmjernih izbornih pravila i trošenje vlade na homogene, ali geografski raspršene grupe odnosno heterogene ali geografski koncentrirane grupe, Milesi-Ferretti/Perotti/Rostagno (2002);
- Utjecaj institucionalnih distorzija na alokaciju resursa, Easterly (1993).

Analiza senzitivnosti

□ Indirektni efekti

- utjecaj demokracije i autoritarne vladavine na investicije, Kormendij/Meguire (1985); Pastor/Hilt (1993); Pastor/Sung (1995);
- determiniranost razine demokracije javnim zdravstvom i obrazovanjem; očekivano trajanje života i srednjoškolsko obrazovanje, Lake/Baum (2003);
- Fundamentalne i sekundarne institucije, dvostruka kultura, Dietel (1993); Bonus (1995).
- Redistributivne aktivnosti i distorzije u terminima “autonomne” i države “podređene strankama”, Rodrik (1992);
- Northovo (1991) razlikovanje formalnih i neformalnih pravila;
- Vjerodostojnost predizbornih obećanja u razumjevanju političkih uspjeha i neuspjeha, Keefer (2004).
- Odnos otvorenosti, veličine i rasta, Alesina/Spolaroe/Wacziarg (2003);
- Uloga susjednih zemalja, regionalnih partnera i suparnika na demokraciju i ekonomski razvoj, Colaresi/Thompson (2003).

Zaključak

- Unatoč tridesetogodišnjem bavljenju problemom utjecaja političkog sustava na gospodarski rast on i dalje ostaje teorijski osporavan i empirijski nezadovoljavajuće riješen problem političke ekonomije.
- Veza između ekonomske slobode i ekonomskog rasta uvjetovana je mjerom koja se koristi.
- Iako je moguće sumnjati u jaku direktnu vezu pomoću koje mnogi autori smatraju da su pronašli pozitivan odnos između demokratskih sloboda i ekonomskog rasta, smatramo da ima dovoljno dokaza o tome da ako politička i građanska prava, možda, ne unapređuju stopu rasta, sigurno je niti ne usporavaju. To samo znači da država u želji da postigne što viši nivo ekonomskog rasta ne smije koristiti one mjere koje uzrokuju deficit demokratskih prava.